

Ele?tirel Görsel Okuma le?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ele?tirel Görsel Okuma le?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20880>

Özet

Elektirel Görsel Okuma Ölçeği, Yusuf Söylemez tarafından 2015 yılında bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, özellikle ortaokul öğrencilerinin görsel materyalleri (grafikler, resimler, diyagramlar vb.) sadece anlamlandırılmakla kalmayıp, aynı zamanda bu görsellerin altında yatan mesajlar, amaçlar ve potansiyel önyargılar elektirel bir süzgeçten geçirme becerilerini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, öğrencilerin görsel metinlere yönelik sorgulayıcı ve analitik yaklaşımlarını belirlemeyi hedefler.

Anahtar Kelimeler

Elektirel Görsel Okuma, Elektirel Okuryazarlık, Görsel Metin Analizi, Görsel Okuryazarlık, Dil Becerileri, Ölçek Geliştirme, Ortaokul Öğrencileri.

Yazarlar

Yusuf Söylemez.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, ortaokul öğrencilerinin görsel olarak sunulan bilgileri ne kadar derinlemesine ve elektirel bir şekilde okuyabildiklerini ölçmektir. Görsel iletişim araçlarının giderek arttığı günümüz dünyasında, öğrencilerin karşılaştıkları görsellerin arkasındaki niyetleri, bağlamlar ve etkileme stratejilerini anlayıp değerlendirebilmeleri kritik öneme sahiptir.

Ölçek, öğrencilerin görselin amacı tam olarak ifade etme, görseldeki karşılaştırmalar analiz etme ve görsel metinlerle ilgili temel sorular belirleme gibi elektirel düşünme süreçlerini ölçerek, eğitimcilerin bu alandaki eksiklikleri tespit etmesine ve müfredatların bu doğrultuda şekillendirmesine olanak tanır.

Yapı

Ölçek, ölçek geliştirme çalışması kapsamında Elektirel Temel Dil Becerileri yapısı altında geliştirilmiştir. Ölçülen psikolojik yapı, bireyin görsel mesajlar pasif bir alıcı olmaktan çıkarak aktif, sorgulayıcı ve yorumlayıcı bir okuyucu olarak değerlendirme yeteneği olan **Elektirel Görsel Okuma** becerisidir.

Bu yapı, görselin mesajı net bir şekilde çözme, sunulan verilerdeki (fark ve benzerlikler) yeterliliği değerlendirme ve görsel metinle ilgili farklı bakış açıları araştırma gibi alt boyutlar kapsamaktadır. Ölçek maddeleri, öğrencilerin görsel metinlere yönelik öznel yaklaşımlarını ve bilişsel stratejilerini yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, geliştirildiği doktora tezi (Söylemez, 2015) kapsamında detaylı olarak rapor edilmiştir. Geliştirme sürecinde, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla yapı geçerliği, kapsam geçerliği ve görünüş geçerliği gibi standart psikometri yöntemleri kullanılmıştır.

Yapı geçerliği genellikle Açıklayıcı ve Doğrulamalı Faktör Analizleri (AFA ve DFA) ile desteklenmiş olup, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu olduğunu göstermiştir. Detaylı geçerlik katsayıları ve istatistiksel sonuçlar için orijinal teze başvurulmalıdır.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri de tezin metodolojik bölümünde yer almaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla yaygın olarak kullanılan Cronbach Alfa katsayısı ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirlik analizleri uygulanmıştır.

Yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini ve aynı denek grubuna farklı zamanlarda uygulandığında benzer puanlar elde edilebileceğini gösterir. Güvenirlik değerlerinin tam detayları ve ilgili istatistiksel raporlar tezin bütününde mevcuttur.

Faktör Analizi

Elektirel Görsel Okuma Ölçeği'nin faktör yapısı, ölçeğin geliştirme amaçlarında gerçekleştirilen faktör analizleri ile belirlenmiştir. Bu analizler, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa Elektirel Temel Dil Becerileri yapısı altında çok boyutlu bir yapıya mı sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Faktör analizleri sonucunda belirlenen boyutlar, görselin mesajın kritik etme ve görsel bilginin bağlamın sorgulama gibi elektirel okuma becerilerini temsil etmektedir. Bu analizler, ölçeğin teorik temellerini sağlamlaştırmış ve her maddenin hangi faktöre yüklendiğini netleştirmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öz Bildirim)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal teze göre detaylar netleştirilmelidir, genellikle 3, 4 veya 5 seçenekli Likert kullanılır.)

Mevcut Diller: Türkçe

Nüfus Grubu: Öğrenciler

Ya? Grubu: Ortaokul ö?rencileri (Genellikle 10-14 ya? aral???)

Nüfus Detaylar?: Türkiye'deki ortaokul kademesinde e?itim gören ö?renciler.

Test Metodolojisi: Uygulama, ö?rencilerin görsel okuma becerilerine yönelik tutum ve yakla??mlar?n? de?erlendiren maddeler üzerinden gerçekleştirilen bireysel veya grup uygulamasıdır.

Anahtar Kelimeler

Ele?tirel Düşünme, Görsel ?leti?im, Dil E?itimi, Ölçekleme, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: ysoylemez@agri.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Atatürk Üniversitesi, Erzurum (Tezin yapıld??? kurum)

?zinler & Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, 2015 y?I?nda Yusuf Söylemez'in doktora çalışması kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve telif hakları, sorumlu yazar Yusuf Söylemez'e aittir. Ölçe?i akademik veya ticari amaçlarla kullanmak isteyen ara?tırmacılar?n yazar ile ileti?ime geçmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [elestirel-gorsel-okuma-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Söylemez, Y. (2015). *Ortaokul ö?rencilerine yönelik Ele?tirel Temel Dil Becerileri Ölçeklerinin geliştirilmesi* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Ele?tirel Görsel Okuma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

1. Görselin vermeyi amaçlad??? mesaj? tam olarak ifade etmesini önemli bulurum.
2. Görselde kar??la?tırma yapılırken önemli fark ve benzerlikleri yeteri kadar açıklama durumunu değerlendiririm.

3. Okuyaca m görsel metnin benzerlerini okuyarak konuyla ilgili farkl  bak   a  lar n  görmeye  al   r m.
4. Görselleri desteklemek i in kullan lan cümlelerin görselin mesaj n n önüne ge mesi beni rahats z etmez.
5. Okuyaca m görsel metinle ilgili cevap arayaca m temel bir soru cümlesi belirlerim.

ARABPSYCHOLOGY.COM